

Kuka päättää etiikasta? Eikö sitä saa kysyä?

Tuija Takala

Tieteessä tapahtuu -lehden numerossa 1/2002 päätoimittaja Jan Rydman siteerasi ja referoi Ajatuksessa 58 ilmestynyttä lectioniani ja antoi ymmärtää minun olevan sitä mieltä, että bioeettisessä päätöksenteossa tarvitaan ainoastaan filosofejia. Tämä ei ole kantani.

Lectioniini käsittelin bioeettistä päätöksentekoa erilaisissa eettisissä toimikunnissa ja kysyin - tietämättömyyttäni - mihin se perustuu. Koska eräs minulle tarjottu vastaus on ollut jotakuinkin seuraavanlainen: "vankkoista eettisistä periaatteista johdetaan toimintaohjeita uusissa tilanteissa", rohkenin tarjota analyttisen filosofian koulutuksen saaneita tähän tehtävään. Erilaisten käsitteiden ja argumenttien analysointi kun on meidän pääasiallinen osaamisalueemme, omista normatiivisista kannoistamme riippumatta. En sanonut, että filosofien tulisi tehdä lopulliset päätökset, vaan että he voisivat muotoilla vaihtoehtoisia, selkeitä ja perusteltuja ratkaisuehdotuksia toimikunnille käsiteltäviksi.

Kaikkien näkökulmien huomioiminen on nähdäkseni ensiarvoisen tärkeää. Elämme moniarvoisessa yhteiskunnassa, jossa meillä ei ole erityisiä perusteita antaa monopoliasemaa millekään yksittäiselle eettiselle kannalle. Siksi mielestäni olisi tärkeää keskustella siitä, mihin päätöksenteko eettisissä toimikunnissa perustuu, kuka siellä istuu ja miksi. Nukkuvaa karhua ei kuitenkaan ilmeisesti saisi herättää.

Jos ja kun monialaisuus ja -arvoisuus ovat keskeisiä normeja, on nähdäkseni selvää, että myös niiden toteutumisesta käytännössä eettisten toimikuntien työssä tulisi keskustella - ei vain siitä, että ne ovat keskeisiä. Lectioni lopuksi esitin kysymyksiä, joista edelleen haluaisin keskustella: Mitä se etiikka on, jota eettiset toimikunnat valvovat ja edistävät? Mihin eettinen asiantuntijuus niissä perustuu? Nämä ovat nähdäkseni ratkaisevia kysymyksiä koskien eettisten toimikuntien työn oikeutusta ja perusteita, eikä minulla ole niihin oikeita vastauksia.

Onhan minulla omakin lehmä ojassa, ei tosin se, jonka päätoimittaja arveli olevan kyseessä. Ateismin taipuvaisena agnostikkona huomioni kiinnittyy - oikein tai väärin - useisiin teologisen etiikan asiantuntijoihin. Toimikuntien jäsenten arvopohjien julkituominen olisikin minusta varsin tärkeää. Yksilöiden oikeuksien kannattajana minua huolettaa myös epäselvän päätöksentekoprosessin (ehkä) mahdollistama paternalismi. Haluaisin julkista keskustelua edellisen kappaleen kysymyksistä. Minä en halua päättää muiden puolesta mikä on oikein, mutta en myöskään halua, että päätöksiä tehdään puolestani. Kaikenlaisille näkökulmille aidosti sensitiivinen eettinen päätöksenteko on vaikeaa, ehkä mahdotonta, mutta juuri siksi sen reunaehdoista täytyy voida keskustella.

Kirjoittaja on filosofian tohtori ja tutkija Helsingin yliopistossa sekä vieraileva tutkija Manchesterin yliopistossa Englannissa.

